

EL NOM D'ONTINYENT *

1.- ANTECEDENTS IBÈRICS I ROMANS.

Manuel Sanchis Guarner explica que el topònim *Ontinyent*, “és germà dels múltiples noms valencians acabats en *-en*, *-ent*. Consta que la *-t* final de tal sufix toponímic *-ent* és moderna i analògica, desenvolupada per influència dels participis de present (com *plovent*, *venent*, etc)”.

Per a l'esmentat filòleg, l'etimologia d'*Ontinyent* podria tenir el seu origen en una colònia agrària romana, encara que no s'ha aconseguit aclarir el nom.

Segons **Menéndez Pidal**, les dues formes antigues *Ontinyén* i *Untinyén*, es deuen al fet d'existir a Itàlia les dues formes *Ontignano* i *Untignano*, i tal sufix toponímic *-en*, seria d'origen ibèric i s'hauria aplicat també a noms llatins de persones.

Giner i Marcos, fa servir l'etimologia d'*Ontinyent* del llatí *Pagus Untinianus*, del nom propi personal romà *Untinius*.

Joan Coromines assenyala que la majoria de les poblacions en *-ent* del País Valencià, foren noms de propietat o vila romana, entre les quals hi ha la d'*Ontinyent*.

Antoni Maria Alcover afirma que el mot *Ontinient* (en la pronúncia comarcal), es deriva “probablement del llatí *Antonianu*, derivat del nom personal *Antonius*; amb el canvi de *-an* en *-ent* —que trobem als toponíms valencians (*Llutxent*, *Luciam*, *Agullent*, *Aculianu*, etc...)— que sembla ser degut als mossàrabs”.

2.- EL NOM D'ONTINYENT A L'ÈPOCA ÀRAB

Malgrat l'origen llatí és a l'època àrab, segons apunta **Mikel de Epalza**, quan per primera vegada apareix el nom d'*Untinyân* en diversos textos de l'historiador i polític valencià, originari d'Onda, Ibn-Al-Abbar (segle XIII). Esmenta *Untinyân*, en referir-se al cap comarcal depenent de Xàtiva, d'on era natural un culte personatge anomenat *Al-Untinyani* “El d'Ontinyent”.

Cal fer unes observacions sobre la transformació dels noms de ciutats àrabs acabades en *-ân* (que en realitat es pronunciaven *-én*, perquè l'escriptura àrab no té grafema per al so *e*, que transcriu com a *a* allargada), com *Untinyân* (català *Ontinyent*, castellà *Onteniente*), *Bukayrân* (català *Bocairent*, castellà *Bocairente*)

El primer que hem de dir sobre el nom de la ciutat és que els àrabs escrivien *Untinyân* i la pronunciarien pràcticament igual que nosaltres en català, *Ontinient*, perquè els àrabs no tenen la lletra per a la *o* ni per a la *e*. La *t* final en català, amb *e* epentètica en castellà, és una necessitat lingüística de la nostra llengua perquè no es perda la *n*.

DOCUMENTS.

Alguns dels documents on apareix el nom d'Ontinyent.

1. La forma més antiga documentada que tenim apareix a la crònica llatina del Cid, del segle XII, i respon al mot *Ontignano*.
2. A l'Arxiu Municipal d'Ontinyent, el pergami més antic que es conserva és un privilegi de Jaume I, lliurat a València el 10 de febrer de 1249, on aprova les donacions que van fer els seus fidels cavallers artal de Foces, Lope de Baylo i García Ortiz. En aquest document apareix la forma *Ontiye*.
3. En distintes donacions contingudes al *Llibre del Repartiment*, el topònim *Ontinyent*, apareix escrit sota les següents formes: *Ontignen*, *Ontine*, *Ontinyen*, *Ontinyent*, *Ontiye*, *Ontinyen* i *Untiye*.
4. Al *Llibre dels Feyts*, o Crònica de Jaume I (1208-1276), s'esmenta en tres ocasions el nom d'*Ontinyent*. S'empren aquestes dues formes: *Otinyen* i *Ontinyent*.
5. A la Crònica de Bernat Desclot (1238-1288), llibre cabdal en la historiografia medieval, particularment referit a Pere d'Aragó, se cita en les seues pàgines el mot *Ontinyen* ("...el castell i la vila de Camprodón... i de Cullera, *Ontinyen*, Bocairen, Calp i altres de València").
6. Durant els segles XIV i XV, la forma *Ontinyen* és la que roman en tots els documents.

Informació extreta del llibre:

* BERNABEU GALBIS, Alfredo. *El nom d'Ontinyent*. Quaderns divulgatius, núm. 4, Servei de Publicacions de l'Ajuntament d'Ontinyent, 1994.

El Nom d'Ontinyent.

- BERNABEU GALBIS, Alfredo. *El nom d'Ontinyent*. Quaderns divulgatius, núm. 4, Servei de Publicacions de l'Ajuntament d'Ontinyent, 1994.

Preguntes sobre el llibre.

1. Origen del nom d'Ontinyent.

- 1.1. Explica quin és l'origen del nom d'Ontinyent i els seus antecedents ibèrics, romans.
- 1.2. Explica el nom d'Ontinyent a l'època àrab.

2. Referències en documents, llibres i Folklore.

- 2.1. Nomena tres documents, tres llibres i una referència floklòrica on apareix el nom d'Ontinyent.

3. La castellanització.

- 3.1. Comenta el procés de castellanització del nom d'Ontinyent.

4. Títols honorífics.

- 4.1. Assenyala adequadament perquè Ontinyent posseeix els títols següents: antiga, reial, noble, lleial i molt caritativa.

5. La bandera.

- 5.1. Quan apareix per primera vegada la Senyera, per qui i com?
- 5.2. Com és la Senyera?
- 5.3. On es conserva la Senyera reial?
- 5.4. Per quina raó Ontinyent té la senyera?
- 5.5. Quina és funció de la Senyera a Ontinyent fins els segle XVI?
- 5.6. A partir de quina data al segle XVI Ontinyent fa servir la Senyera com a bandera d'Ontinyent i per què?
- 5.7. Què ocorre amb la Senyera a Ontinyent després del 1707?
- 5.8. Què ocorre al 1930 amb la bandera en Ontinyent?
- 5.9. Quina és la bandera actual del teu poble?

6. L'escut.

- 6.1. Descriu com és l'escut d'Ontinyent.
- 6.2. Quan apareix per primera vegada l'escut d'Ontinyent.
- 6.3. Digues quin és el significat de cadascun dels motius que componen l'emblema d'Ontinyent i quins són els colors que s'hi fan servir per cadascun dels motius.
- 6.4. Trobem cap base documental que acredite la frase "Cual tus aguas es limpio de tus hijos el linaje"?

7. Els símbols d'Ontinyent.

7.1. Dibuixa en un full complet quin és l'escut d'Ontinyent i en altre full quina és la seua bandera. Usa per pintar l'escut i la bandera la informació que has recollit.

- **Recorda** que no cal copiar tot el text i que cal que faces un resum clar i concís de tot allò que se te demana. No oblidis deixar de datar totes les referències que dones per poder saber en tot moment en quin moment històric es produeix cadascun dels fets.

- **El treball caldrà presentar-lo de la següent manera.**

1. Escrit a:
 - mà → amb lletra ben llegible, ordenada i guardant els margens. Els títols de cadascun dels apartats anirà en tamany més gran i de color negre. El color de les preguntes serà en negre i les contestacions en color blau.
 - ordinador → lletra arial i de tamany 12 a espai senzill. Els títols de cadascun dels apartats anirà en negreta i a tamany 14. Cadascuna de les preguntes anirà a lletra 12 i en negreta. Les respostes seran a estil normal.
2. Cadascuna de les respostes anirà encapçalada per la seua pregunta i hauran de guardar un ordre.
3. Portada, índex i pàginació.
4. Nom i cognoms, assignatura, nom del professor/-a, data i curs.
5. Els treballs s'entregaran en una carpeta de portada transparent i contraportada opaca o translúcida.
6. Data d'entrega del treball: dijous 9 de desembre de 2004.